

**ERORI ÎN UTILIZAREA
LIMBII ROMÂNE**

www.editurauniversitara.ro

CRISTINA POPA

**ERORI ÎN UTILIZAREA
LIMBII ROMÂNE**

www.editurauniversitara.ro

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2012

Colecția FILOLOGIE

Redactor: Gheorghe Iovan

Tehnoredactor: Ameluța Vișan

Coperta: Angelica Mălăescu

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPA, CRISTINA

Erori în utilizarea limbii române / Cristina Popa. - București : Editura
Universitară, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-606-591-478-0

811.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786065914780

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate
fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2012

Editura Universitară

Director: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE

comenzi@editurauniversitara.ro

O.P. 15, C.P. 35, București

www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

ARGUMENT	7
CAPITOLUL I – GREȘELI DE FONETICĂ. ORTOGRAFIA	11
1. GREȘELI DE PRONUNȚARE	11
1.1. Diferite greșeli de pronunțare	11
1.2. Pronunțarea și scrierea articolului hotărât „-l”	14
1.3. i final asilabic	16
2. ACCENTUL. ACCENTUAREA GREȘITĂ A UNOR CUVINTE	16
3. GREȘELI DE SCRIERE	18
3.1. Majuscule sau minuscule? Școală sau Scoala?	18
3.2. Scrierea și pronunțarea numelor proprii (străine și românești) și a neologismelor	23
3.3. Numele și prenumele sau prenumele și numele?	26
3.4. Un i, doi i sau trei i?	27
3.5. Cratima buclucașă. Scrierea cuvintelor compuse	27
3.6. Abrevierile	29
3.7. Despărțirea în silabe și la capăt de rând	32
3.8. Punctuația (Virgula, ghilimelele)	33
3.9. Neglijențe în scriere	34
4. CACOFONIA	35
5. ALTE GREȘELI FONICE / GRAFICE	37
6. VALENȚE STILISTICE SAU GREȘELI ACCEPTATE ÎN STILUL BELETRISTIC	38
CAPITOLUL II – GREȘELI DE GRAMATICĂ	43
1. MORFOLOGIA	43
1.1. Flexiunea substantivului	43
1.1.1. Pluralul substantivului	43
1.1.2. Sfintele Paști sau Sfintele Paște?	45
1.1.3. Forme de genitiv-dativ	46
1.1.4. Super	47
1.1.5. Mare „ieșeală”!	47
1.1.6. Doamnă Președinte sau Doamnă Președintă?	48
1.2. Flexiunea adjectivului	49
1.3. Flexiunea numeralului	50
1.4. Flexiunea verbului	51
2. SINTAXA	54
2.1. Întrebuintărea greșită a unor adverbe	54
2.2. Întrebuintărea greșită a unor prepoziții	55
2.3. Întrebuintărea greșită a conjuncției compuse <i>ca să</i> în locul lui <i>să</i>	57

2.4. Omiterea prepoziției <i>pe</i> la pronumele relativ <i>care</i> – complement direct .	59
2.5. Dezacordul construcțiilor cu pronumele relativ <i>care</i> în genitiv sau în dativ	59
2.6. Acordul adverbelor aflate înaintea unui adjectiv participial	59
2.7. Acordul lui <i>cel</i> la superlativul adverbilor	60
2.8. Dezacordul dintre subiect și predicat	61
2.8.1. Acordul prin atracție	62
2.8.2. Acordul după înțeles	62
2.8.3. Acordul la singular cu un subiect multiplu	63
2.8.4. Acordul la plural	63
2.9. Alte dezacorduri	63
2.10. Stilul „telegrafic”	66
2.11. Anacolutul	66
2.12. Tautologia	68
CAPITOLUL III – GREȘELI DE LEXIC ȘI SEMANTICĂ	72
1. Sensurile cuvintelor	72
2. Neologismele – între uz și abuz. Anglicismele. Jargonul	76
3. Argoul și elementele de vulgaritate	82
3.1. Tipuri de argou	82
3.2. Argoul în literatură	87
3.3. Argoul în mass-media	91
3.4. Argoul în muzică	92
3.5. Argoul în <i>DOOM</i> ²	93
4. Confuziile paronimice	93
5. Etimologia populară	96
6. Pleonasmul. Contradicția în adaos	98
6.1. Definirea termenului. Pleonasmе intolerabile	98
6.2. Pleonasmе tolerabile	100
6.3. Contradicția în adaos	101
7. Hipercorectitudinea	105
8. Expresii stâlcite	105
CAPITOLUL IV – GREȘELI DE STILISTICĂ ȘI PRAGMATICĂ	107
1. Definirea noțiunii de stil. Stilurile funcționale ale limbii române literare ...	107
1.1. Funcția stilistică a limbajului	107
1.2. Delimitarea stilurilor literare românești	110
1.3. Amestecul de stiluri	111
1.4. Calitățile generale și particulare ale stilului	112
1.5.1. Deficiențele stilului	113
1.5.2. Ambiguitate semantică/stilistică. Enunțuri ilogice. Banalități. Asocieri surprinzătoare	114
1.5.3. Clișee și ticuri verbale	116
2. Valențe stilistice sau greșeli acceptate în stilul beletristic	117
3. Adecvarea discursului la situația de comunicare	119
CONCLUZII	122
BIBLIOGRAFIE	124

ARGUMENT

Într-o emisiune de televiziune Nicolae Manolescu spunea că în România se cumpără multe cărți, chiar dacă s-ar putea să nu fie citite. Dar simplul fapt că se cumpără înseamnă că „microbul” a fost luat. Apoi completa că de fapt nu trebuie să fim atenți la câte cărți se cumpără, ci la calitatea cărților cumpărate. Această idee mi-a adus aminte de moda lansată cu câțiva ani în urmă de cărțile Sandrei Brown, cu un limbaj ce aluneca spre pornografie.

Mai nou, am fost învadați de versurile manelelor. Ele îi prind foarte repede, prin rimele ușoare, mai ales pe cei care se află la începutul formării unui limbaj care să dea valoare educației primite. Riscul este acela de a respinge adevărata educație, care necesită ceva mai mult efort, spre deosebire de tentația limbajului „de cartier”, care te-ar face popular.

O educație bună, dublată de un limbaj pe măsură, duce la selectarea elementelor cu adevărat valoroase. Comunicarea trebuie să fie de calitate și prin corectitudinea limbajului, adecvat situației, nu doar prin ideile exprimate.

În perioada actuală se observă tendința de amestecare a stilurilor: în stilul publicistic apar elemente din stilul administrativ sau din limbajul argotic. De asemenea, în unele emisiuni de televiziune își face loc o nouă „limbă”, hibridă, care e o combinație fie de română cu engleză, fie de română cu italiană. Astfel, fraza devine o combinație gratuită de două limbi. Să fie acesta un efect al globalizării!?

De exemplu, la PRO TV a apărut, înainte și după trecerea în noul an, urarea „La mulți ani!” în limba engleză, doar în limba engleză! Oare să-l considerăm un neologism? Limbile, în general, tind spre economie, ceea ce justifică preferința pentru unele cuvinte din alte limbi, cum ar fi *weekend* pentru „sfârșit de săptămână”. Prin urmare, *Happy New Year!* este un element de jargon, iar pentru o televiziune cu acoperire națională folosirea acestor elemente nu se justifică. Sperăm să nu se ajungă peste ani să se considere limba română o limbă veche, dispărută, așa cum prevedea soarta limbii engleze scenaristul filmului *Mașina timpului*.

Pe de altă parte, se observă că există tendința de a se utiliza, într-o situație total nepotrivită, elemente argotice sau chiar un limbaj familiar, uneori tinzând spre vulgaritate, ancorat în „meandrele concretului”, cum ar spune un cunoscut politician.

Aglomerarea de cuvinte într-un limbaj „presărat” pe alocuri cu elemente inedite, de argou, jargon sau neologisme, produce asupra interlocutorului un efect hipnotic care-i trezește acestuia un sentiment de admirație pentru cel ce a emis mesajul sau, cum ar spune un personaj al lui Caragiale, „e scris profund”, deci de neînțeles, prin urmare de admirat.

Apare, așadar, o criză a limbajului care tinde să nu mai semnifice nimic, iar amestecul acesta de elemente ale limbii dă impresia unui discurs „cu greutate”, care poate convinge, pentru că cel care-l construiește dă la rândul lui impresia că

știe ce și despre ce vorbește. Limbajul e folosit în exces, mai mult pentru zgomot, decât pentru comunicare. Limbajul devine sau rămâne o formă de manipulare.

Elementele de mai sus pot fi folosite în operele literare cu valoare stilistică. În textele literare, limbajul este unul dintre mijloacele de caracterizare a personajelor. Astfel, este relevant următorul fragment din opera lui Caragiale: „Este o criză, care, ascultă-mă pe mine, că dv. nu știți, care, mă-nțelegi, Statul cum a devenit acum, eu după cum văz ce se petrece, că nu sunt prost, înțeleg și eu atâta lucru, fiindcă nu mai merge cu sistema, care, cum te gândești, te-apucă groaza, monșer, groaza!” În poezie, unele dintre acestea sporesc expresivitatea textului și fac posibilă identificarea unor semnificații deosebite ale operei: „Cobori în jos, luceafăr blând,/ Alunecând pe-o rază,/ Pătrunde-n casă și în gând/ Și viața-mi luminează!”, scria Mihai Eminescu, care credea că „măsurariul civilizației unui popor este limba”.

Aceste observații au constituit unul dintre punctele de plecare în realizarea unei lucrări cu același titlu (pentru obținerea gradului didactic I în învățământul preuniversitar), elaborată la Universitatea Ovidius Constanța, sub conducerea conf. univ. dr. Aida Todî. Prin acest studiu încercăm să atragem atenția asupra faptului că limba română e „chinuită” de unii vorbitori, care, din nefericire, apar și la televizor sau scriu prin reviste și ziare, considerând că au ceva de spus. Ceea ce publicăm astăzi reprezintă o primă parte a lucrării amintite; cea de-a doua va cuprinde elemente de metodică, fișe de lucru, tehnici și procedee aplicate la orele de limbă și literatură română, precum și exerciții diverse.

Un alt punct de pornire a fost și nedumerirea elevilor mei cu privire la câteva emisiuni TV, dar și texte literare, în care apăreau diverse greșeli de exprimare precum pleonasmul, anașolul, tautologia, argoul, jargonul ș.a. Nu înțelegeau de ce aceste emisiuni au succes, de ce acele texte sunt valoroase. Când ei foloseau diferite greșeli de exprimare sau de scriere erau sancționați. De ce doar ei erau cei sancționați? Ce reprezintă greșeala și ce reprezintă licența poetică?

Astfel, a apărut ideea realizării unor materiale care să dezbată aceste probleme, pentru a arăta că limba română trebuie respectată prin felul în care vorbim, „pentru a nu ne pierde potecile și a ști cine suntem, a avea puncte cardinale”, după cum spunea academicianul Fănuș Neagu. Apropierea de aceste probleme și discutarea lor la clasă i-au făcut pe elevi să înțeleagă rolul studierii limbii române. Acest studiu nu trebuie să aibă în vedere doar structura gramaticală a limbii, ci și nivelul pragmatic al discursului. De asemenea, studiul literaturii, al textului literar trebuie să aibă în vedere și particularitățile limbajului utilizat.

În concluzie, studiul de față își propune să trateze diverse tipuri de greșeli, din aceste perspective, arătând importanța cunoașterii limbii române la toate nivelurile. O parte dintre exemplele din carte au fost preluate din literatura de specialitate, sursele fiind citate în note și în bibliografie, iar alte exemple pentru diferitele tipuri de greșeli au fost identificate și adunate de noi și de către elevi din diverse surse: reviste, ziare, documente oficiale, cărți, emisiuni de radio și de televiziune. Acestea au fost discutate în cadrul Cercului de cultivare a limbii „Punctul pe i”, inițiat în 2008, în școala noastră. În dreptul exemplurilor din lucrare care au fost auzite de noi sau de elevi în diferite contexte lingvistice va apărea scris *sursă neprecizată*.

Lucrarea este structurată pe patru capitole, corespunzând nivelurilor limbii: fonetică și ortografie, gramatică, lexic și semantică, stilistică și pragmatică, și dezbate diverse probleme: cacofonia, confuzia paronimică, contradicția în adaos, pleonasmul, hipercorectitudinea, argoul, jargonul, tautologia, anacolutul, amestecul de stiluri.

Fiecare element va fi tratat pornind de la exemple selectate din diverse surse: limbajul străzii, presa scrisă, emisiunile de radio și de televiziune, operele literare. Cartea conține numeroase pasaje citate din operele unor scriitori români. Am recurs la această modalitate întrucât manualele școlare oferă puține exemple din această categorie, exemple pe care le-am considerat necesare.

Scopul acestui demers este acela de a atrage atenția că, la ora actuală, cuvintele sunt adesea „aruncate” în conversații fără a se ține cont de semnificația lor, valoarea stilistică sau posibilitățile combinatorii.

Astfel, se observă că unele persoane folosesc diverse cuvinte, mai ales neologisme, fără a le cunoaște sensul sau realizarea fonetică. „**Să mă catapulchez**” în loc de „*catapultez*” a spus o invitată într-o emisiune TV. La *Știrile Sportive* de la TVR1, prezentatorul a avut următoarea replică: „*Hamburg* (echipă de fotbal) **devine irezistibilă când e condusă cu două goluri**”. Și exemplele pot continua: „*cea mai eficace sportivă a fost (...) de la Farul Constanța*” (CTV, „*Știrile sportive*”), „*vă invit să mergeți să vizionați aceste concerte*” (Antena 2, emisiunea „*Rebecca*”).

De asemenea, se fac multe greșeli în ceea ce privește flexiunea unor părți de vorbire. Într-o reclamă TV, la un produs de curățat, apare următoarea replică: „**Nu-ți fă probleme...**”. Și nu numai în reclame. La TV Neptun, într-o emisiune de divertisment, auzim: „*nu mai fă așa, că vrem să le vedem reacțiile*”, iar la „*Focus Plus*”, de la Prima TV, „*A intrat în Cartea Recordurilor pentru că și-a înfipt o sută de acuri în cap*”.

Unele cuvinte, deși exprimă intrinsec ideea de superlativ, sunt combinate cu elementele de construcție a superlativului: „*Poarta a opta din Ierusalim este cea mai specială dintre toate*” (TVR 2, emisiunea „*Bazar*”), „*...cel mai celebru tablou al său*” (The Money Channel).

Aceste greșeli, și nu numai, sunt prezente și prin ziare și reviste. Apar exprimări pleonastice de genul: „*Cantitatea zilnică de ceai recomandată zilnic este de una-două căni*” („*Jurnalul Național*”, din 15 septembrie 2008, articolul „*Grăsimile, topite cu ceai verde*”) sau cuvinte care schimbă în totalitate sensul textului: „*(Dina Cocea) a fost discipolul unor mari talente, precum [...] Gheorghe Dinică și Marin Moraru*” („*Adevărul*”, din 29 octombrie 2008).

Pe lângă pleonasm apar și contradicții în adaos, cum ar fi: „*Cine se gândea că-și va bate joc de el, bine, nu cu intenție negativă*” (Antena 2, emisiunea „*Am ceva de spus*”), „*Este o graniță între religii, care în loc să ne unească ne desparte*” (B1TV, „*Codul lui Oreste*”) sau „*Răul și-a dublat lățimea de cinci ori și debitul de zece ori*” (Antena 1, „*Observator*”).

Ambiguitatea semantică, din anumite ziare, pune la grea încercare capacitatea de înțelegere a cititorului. „*Sărbătorește Crăciunul sub un brad de 80 de ani*” apare ca titlu al unui articol în „*Adevărul*” din 10 decembrie 2008. Citind articolul, enunțul se dezambiguizează până la urmă. Din același ziar aflăm că o

procedură de vot a căpătat însușiri omenești: „*Până atunci, uninominalul își arată virtuțile și defectele*”.

Mass-media ar trebui să fie o sursă de informare corectă, nu numai din punctul de vedere al veridicității informației, ci și din punct de vedere gramatical, ori tocmai aici greșeli de tot felul apar foarte des. Anacolutul apare frecvent în emisiunile în direct de la diverse posturi de televiziune. La TVR1 auzim în emisiunea „Transformare”: „*Tu ce rochie ți-ar plăcea să porți de Revelion*”, iar la Antena 2, la emisiunea „Rebecca”: „*Eu, oricum, întreaga d-voastră casă mi s-a părut o operă de artă*”.

Jargonul sau elementele de argou devin tot mai mult parte a stilului publicistic: „*Dacă ceilalți ar dori să faceți o schimbare, ați face-o anyway*”, „*eu am rămas speakless*” (TVR1, emisiunea „Transformarea”). La „Obșevator” aflăm că „*vor veni din Austria doi salvamoniști cu aparatură ultimul răcnel*” sau că „*Profii, făcuți la portofel cu regula de trei ordonanțe*” și fiind „*Lăsați mască inițial de brambureala legislativă produsă de Guvern, s-au dezmeticit rapid și anunță că vor continua protestele*” („Cotidianul”, 12 noiembrie 2008). La Radio Zu, un post foarte ascultat, probabil și datorită „limbajului accesibil”, poți auzi: „*Maneliștii au pus-o. Au revenit.*” Acest limbaj vinde și le asigură locul printre preferințele ascultătorilor sau cititorilor.

Se observă, de asemenea, preferința pentru amestecul de stiluri. De exemplu, elemente din domeniul medical apar în cel financiar: „*Bursa a fost închisă cu o oră mai devreme [...] să limiteze hemoragia financiară*” (PRO TV, Știri) sau în „*Săptămâna Financiară*”, din 8 decembrie 2008, apare „*Marile bănci centrale europene au operat săptămâna trecută cele mai drastice reduceri ale dobânzilor de referință din istoria recentă*”.

Folosirea acestor greșeli, în asemenea contexte, aduce un prejudiciu imens limbii române. Ca atare, ele trebuie eliminate, iar acest lucru se poate face prin identificarea lor ca greșeli de limbă și prin evitarea lor datorită cunoașterii. De asemenea, trebuie cunoscut rolul stilistic al acestor greșeli în stilul beletristic. Prin urmare, scopul este acela de a diferenția între limba literară și limbajul literaturii.

CAPITOLUL I

GREȘELI DE FONETICĂ. ORTOGRAFIA¹

1. GREȘELI DE PRONUNȚARE

1.1 Diferite greșeli de pronunțare

Realitatea a demonstrat că unele cuvinte, în folosirea lor corectă în limbă, implică unul sau mai multe tipuri de dificultăți. Apar greșeli de pronunție, care, de cele mai multe ori, se regăsesc și la nivelul scrierii cuvintelor.

Astfel, un realizator a spus la televizor „*Uite o broșe, o insignă!*”, în loc de *broșă*. Apar și alte exemple: „*la ultima cămașe, sau la ultima pereche de pantaloni*”; „*A ridicat-o din cenușe*.”; „*Sunt păstrate cu grije*.”; „*Mai trage din țigare*.”; „*A fost dat afară pe ușe*.”² Formele corecte sunt cele cu *ă*, nu cele cu *e*. O explicație a folosirii lui *e*, în loc de *ă*, ar putea fi perceperea formelor cu *ă* ca fiind regionale, după modelul *mătasă* sau *părete*, din textele populare: „*Răspunsul nostru este: / șase pahare de vin, / șase maramă de in, / de care se găsesc pe-aici / cusute cu fluturi și arnici; / fie și cu strămătură, / numai să fie cu voie bună; / să fie și cu mătasă, / numai să fie d-aici din casă, / de la cinstita mireasă;*” (*Orație de nuntă*)³; „*De când se scria musca pe părete, / Mai mincinos cine nu crede.*” (*Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*)⁴ Același fenomen se petrece și în cazul verbului *a avea*, la conjunctiv prezent: *să aibe*, în loc de *să aibă*: „*Sper ca toată lumea să aibe o zi frumoasă*” (PRO TV, 2.XII.2008). De altfel, această formă este auzită și la alte posturi de televiziune (Antena 1, TVR 1, OTV) și, surprinzător, în discursul unor profesori de limba română.

Același lucru se întâmplă și cu *i* în interiorul unor cuvinte: „*nelipsiții tenesi*”, „*și totuși verghetele de pe deget vă lipsesc*”, „*să-și ia un bidon de-ăla de plastec*”. Corecte sunt, bineînțeles, variantele cu *i*: *teniși*, *verighete*, *plastic*. Iar lista poate continua: *ieftinire*, *petec*, *purece*, *sălbatec*, *trimete*, pentru *ieftinire*, *petic*,

¹ Ortografia, în sens restrâns, privește scrierea corectă la nivelul cuvântului (sau al mai multor cuvinte care formează o unitate); în sens larg, ea include și scrierea corectă la nivelurile superioare cuvântului (punctuația).

² Blanca Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, Marina Rădulescu Sala, Rodica Zafiu, *Ești cool și dacă vorbești corect!*, broșură publicată de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Consiliul Național al Audiovizualului și Academia Română – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, 2008, p. 9 -10.

³ Vasile Teodorescu, *Culegere de texte literare* – pentru clasele V-VIII, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983, p. 12.

⁴ Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*, vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1988, p. 7.

*purice, sălbatic, trimite.*⁵ În schimb, dintre cele două variante care circulă în limba vorbită: *siringă* și *seringă*, *DOOM*² acceptă și recunoaște ca fiind corectă varianta cu *e*, *seringă*.

Apar greșeli și în ceea ce privește pronunțarea lui *x*. Acesta se pronunță în două feluri: fie [cs] (dacă *x* este prima sau ultima literă din cuvânt sau dacă se învecinează cu o consoană: *Xenia, fix, extraterestru*), fie [gz], dacă *x* are în dreapta și în stânga sa vocale: *exactitate, exercițiu*. Greșelile sunt cu atât mai grave cu cât aceste pronunțări sunt auzite la televizor sau la radio: *Să schimbe metodologia de [ecsamina]re*. *Să scurteze termenul de [ecsecu]ție*. *Vă propunem acum un [ecserci]țiu de stil. El ne spune [ecsact]*⁶ *de ce s-a întâmplat acest lucru.*⁷ Există însă și excepții, *exod, exonera*, în care, deși este între două vocale, *x* se pronunță [cs].

O altă greșală pe care am identificat-o în discursurile de la televizor sau de la radio a fost aceea a pronunțării formelor verbului *a fi* și ale pronumelor personale de persoana I singular și de persoana a III-a singular și plural. Un prezentator a spus la televizor: „*Scenografia este [este] o artă.*” Corect era să se pronunțe [ieste]. De asemenea, într-un interviu acordat unui post de televiziune, o doamnă, care se recomanda ca fiind consultant de presă și candidat la funcția de președinte al TVR, pronunța „*eu [eu] nu mă vând pe gratis*” (Antena 1, „*Obseator*”, 29.VI.2010). Exemplele pot continua: „*Iar [el e] zero, nimic*” (Acasă TV, 1.XII.2007); „... [el] declară că...” (Europa FM, 11.XII.2007)

În cazul formelor verbului *a fi* (*e, este, eram, erați, erau*), „*e*” inițial se pronunță [ie], deși, de obicei, cuvintele din limba română se citesc cum se scriu. Pronunțarea aceasta se numește preiotare. Aceeași regulă apare și în cazul pronumelor personale *eu, el, ea, ei, ele*, care trebuie pronunțate [ieu], [iel], [ia], [iei], [iele].

Regulile de pronunție amintite mai sus apar și în manualele școlare pentru gimnaziu, în cele de clasa a VI-a, însă scrise mărunț undeva într-o margine a unei pagini. Fixarea acestor reguli se face prin cel mult două exerciții. „*Neologismele scrise cu litera e la inițială se pronunță cu vocala e. Pronumele personale și formele gramaticale ale verbului a fi se scriu cu litera e la inițială și se pronunță cu ie, fiind cuvinte din fondul vechi al limbii.*”⁸ Exercițiile cer să se aleagă forma corectă: *ied / ed, ieșire / eșire, ieră / eră, iepure / epure, ieftin / eftin, iederă / ederă, iexamen / examen, ieșitare / eșitare, ierbar / erbar, ieri / eri.*⁹ Elementele de fonetică sunt prezentate și explicate din ce în ce mai puțin pe măsură ce elevul

⁵ Blanca Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, Marina Rădulescu Sala, Rodica Zafiu, *op. cit.*, p. 9-10.

⁶ În enunțurile acestea am notat pronunțarea, nu scrierea.

⁷ Blanca Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, Marina Rădulescu Sala, Rodica Zafiu, *op. cit.*, p.10-11, 131.

⁸ Alexandru Crișan, Sofia Dobra, Florentina Sâmișăian, *Limba română*, Manual pentru clasa a VI-a, Editura Humanitas Educațional, București, 2002, p. 39.

⁹ *Ibidem.*

trece de la un nivel de studiu la altul.¹⁰ În clasa I unele cadre didactice îi învață pe școlari să pronunțe formele verbale și pronominale în cauză așa cum se scriu, pentru a nu le încurca cu acele cuvinte care se scriu, dar se și pronunță cu [ie], precum: *iepure*, *iederă*, *ied*, *iele*, *ienupăr*, *ierbar*, *iesle*, *iertare*. Problema care apare este că 90% dintre aceștia păstrează acest mod de a pronunța și în clasele următoare, iar când trec în clasa a V-a au nevoie de aproape un an ca să învețe să pronunțe corect.

Apare însă și greșeala inversă. De exemplu, se pronunță [*ieuropa*] și nu [europa] sau [*ietiochia*] și nu [etiopia], aplicându-se acestor cuvinte regula pronunțării pronumelor și a formelor verbului *a fi*.

O altă greșeală foarte des întâlnită în discursul oral se referă la pronunțarea unor numerale: *paisprezece*, *șaisprezece*, *șaptesprezece* sau *optsprezece*. Astfel, un comentator sportiv a spus „în minutul *optăsprezece*”, iar prezentatorul *Observatorului* Antenei 1 a spus „... s-a luat în calcul impozitarea a *șaptisprezece* mii nouă sute de tichete” (21.III. 2008)

Cuvintele care încep cu *s* urmat de *t* sau *tr*, de genul *strangula*, *stat* (de plată), *spray* sau *start* îi „obligă” pe unii vorbitori să le pronunțe cu *ș*. Astfel auzim: „Undeva, în centru, tot se va *ștrangula* traficul.” (OTV, 20.III.2008); „Câți bani apar pe *ștatul* de plată”; „Au fost aliniate la *ștart*...”; „Te-ai dat cu *șprei*?” (sursă neprecizată). După Rodica Zafiu, pronunția cu *ș* este influențată de modelul german.¹¹

Un alt cuvânt care suferă din cauza pronunțării greșite este *serviciu*. Acesta apare pronunțat, dar și scris, *servici*, aproape în toate mediile: „femeia de *servici*”, „N-are *servici* de doi ani”, „A avut o locuință de *servici*” (sursă neprecizată).

Există două cuvinte care sunt pronunțate (și scrise) în toate modurile posibile, mai puțin nimerindu-se forma corectă: *cloun* / (înv.) *cloun* și *sandvici* / *sendviș*. Apar astfel pronunțări de genul: *cloun* (scris *clawn*, *clown*) și *senduici*, *sanduici*, *sandviș* (scris *sandviș*, *sendwici*, *sendwich*) (sursă neprecizată). Aceste cuvinte sunt considerate de anumiți vorbitori ca neologisme de dată recentă și ca urmare trebuie pronunțate și scrise ca în limba de origine. Ele însă s-au adaptat la sistemul fonetic și de scriere al limbii române și, ca atare, se scriu și se pronunță *cloun* / *cloun* și *sandvici* / *sendviș* (conform *DOOM*²).

Cuvântul care a făcut istorie prin pronunțarea greșită este *maiou*. Apare pronunțat și scris *maieu*. Nu se poate vorbi, în cazul acestui cuvânt, despre o schimbare a normei odată cu apariția, în 2005, a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (*DOOM*²). În vechiul dicționar¹² forma lui este aceeași cu cea de astăzi.

¹⁰ Manualele alternative pentru clasa a VI-a sunt singurele care tratează această problemă. În clasa a V-a fonetica apare ca un capitol amplu, iar în clasele următoare aceasta ocupă maximum două pagini. Această problemă de fonetică este reluată în manualele de clasele a IX-a și a X-a, de la editurile Humanitas și Corint.

¹¹ Blanca Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, Marina Rădulescu Sala, Rodica Zafiu, *op. cit.*, p.13-14, 112.

¹² *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație*, ediția a V-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1995, p. 194: „maiou”.